

Скуратовська Л. Добахова Ольга // Редакторський практикум: Літературні портрети сучасних українських письменників: Студентські дослідницькі роботи / Упоряд. В.І. Башманівський. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 66-72

ДОБАХОВА ОЛЬГА

Чи закипала спека серед літа

Чи лютував січневий зимовій

Її душа, у пісню перелита ,

Живе в тобі, Поліський краю мій.

Гідні претенденти на незабутність є, звичайно, в усіх сферах життя і діяльності. Серед них значиться й ім'я селянки-полісянки з Кирданів Овруцького району Ольги Пилипівни Добахової. Не титул народної поетеси чи звання заслуженого працівника культури УРСР дають нам право возвеличувати її до рівня славетних дочок нації. На жаль, високі звання і нагороди в роки культивування бездуховності в суспільстві не завжди були справедливими критеріями оцінки таланту і національної гордості людини. Хоча Ольга Добахова одержала їх за реальні заслуги перед народом. І світла пам'ять про неї криється в доброму духовному спадку, який вона залишила прийдешнім поколінням.

Вона – виходець із бідної родини. Народилася 25 вересня 1910 року в с. Першки (тепер с. Кирдани) Овруцького р-ну в бідній сім'ї. Родина була велика, дев'ятеро дітей. Хліб – і той не щодня. Взуття – одні латані чоботи на всіх. При таких злиднях єдина розрада – пісні. А в сім'ї їх знали безліч. Гарно співав батько.

Після смерті двох сестер Ольга – старша в сім'ї. Вона і нянька, і господарка. Про своє дитинство розповіла в оповіданні «Ожина». В роки громадянської війни від тифу помирає батько. Захворіла й Ольга.

В 1925 році Ольга Пилипівна вступила в комнезам, в 1928-му – одна з перших пішла в артіль, яку організували на селі. Але хвороба наступає. Райком комсомолу посилає на лікування в Ялту.

В 1933 році дівчина виходить заміж за військовослужбовця Володимира Добахова. Разом із чоловіком жила і працювала на Далекому Сході, у Вірменії, Грузії, Азербайджані. Там, а пізніше в Харкові, працювала піонервожатою, організовувала художню самодіяльність.

Коли почалася війна, гостювала з чоловіком у рідному селі. Була учасницею Великої Вітчизняної війни. Працювала в шпиталі, була зв'язковою партизанів, потім санінструктором у партизанському з'єднанні імені Сабурова. В короткі хвилини перепочинку складала пісні, частівки й виконувала їх сама. Після війни разом із чоловіком назавжди оселяється у рідних Кирданах. Її мрія – створити сільський хор.

Творча біографія Ольги Пилипівни почалася несподівано, коли їй уже четвертий десяток літ спливав. У ті повоєнні роки рідне її село, як і сотні інших, стогнало від горя і тяжкої праці, потопало в злиднях і духовній убогості. З війни не повернулося в село багато чоловіків, які раніше забезпечували йому радість життя і добру надію. Весь тягар відродження лягав на плечі інвалідів, підлітків, старих жінок і молодниць, які лишилися з малими дітьми. Але люди не впадали у відчай. Навпаки, вміли хоч на якусь мить звеселити життя піснею, краков'яком, полькою і «стражданнями», бо інакше танців ні грати, ні танцювати не вміли. Проте здебільшого вечорами як у клубі, так і на вулицях, згадувала пізніше Ольга Пилипівна, було так тихо, що хоч мак сій.

А яким же пісенним було с. Кирдани до війни! І в домівках, і в клубі звучали чарівні мелодії. Навіть коли трудівниці поверталися з поля, так весело виводили, що й солов'ї заговкали, слухаючи людські мелодії рідного Полісся. Порівнювала Ольга Пилипівна все те з гірким повоєнням, довго терпіла, і все ж таки взялася за непосильну працю – створити колгоспний хор. А, може, щось і вийде. Ризикнула. Незважаючи на свою серйозну

фізичну недугу, на те, що не вміла ні читати, ні писати, не кажучи вже про нетямущість у нотному письмі. Зате в неї була дуже воля зробити життя селян радіснішим.

Умовити жінок, які гарно співають, вдалося швидко. Вони, напевно, цього довго чекали. Складніше було порозумітися з дівчатами. Вони часто уникали кілька довгих вечорів на тиждень проводити із заміжніми жінками та солдатками-вдовами. Як кажуть, не склеїлось і змішаного хору. Чоловіки хоч і виявляли готовність стати хористами, ніяк не могли підстроїти свої голоси в унісон жіночим. Далася взнаки давня сільська традиція співати окремо жіночим і чоловічим гуртам, а хормейстера в селі так і не знайшлося, щоб допоміг досягти ансамблевості.

Все ж таки через кілька місяців хор заспівав. У травні 1949 року відбувся перший концерт хору під керівництвом О. П. Добахової. Вона зібрала спочатку співучі родини Марії Шваб, Христини Жили, Марії Першко. Клуб не вмещав усіх бажаючих послухати хористів, тому, порадившись, вирішили виступати просто на подвір'ї клубу. І залунало в надвечір'ї:

Коли сади цвіли кругом,

Ми вийшли на лужок,

Й злетіла пісня над селом

Із наших мрій, думок.

«У лузі калина стояла», «Я в середу родилася», «Копав, копав криниченьку», «Реве та стогне Дніпр широкий», як і місцева пісня «Ой зійди, місяцю» люди сприймали як почуті вперше.

Хор проклав дорогу художній самодіяльності. У хоровий колектив прийшли талановиті співачки. Невдовзі він уже нараховував двадцять голосистих дівчат і жінок. При хорі утворили групи: вокальну, танцювальну, художнього читання, а також сатиричний «Червоний перчик» і агіткультбригаду.

Кирданівці полюбили свій хор. Узимку співачки виступали перед хліборобами в клубі, а влітку – в полі, біля голубих озер льону, зеленого моря картоплі, на сіножаті, току, будовах, лісорозробках.

Йшли роки. З кожним днем хоровий колектив міцнів, відчував виконавську майстерність. Слава про нього сягнула далеко за межі села. Наприкінці 1950 року кирданівський хор став відомим і в селах району, і в самому Житомирі. Відтепер Ольга Пилипівна вже твердо знала, що вистачить сил не тільки на художнє керівництво хором, а й на те, щоб він мав свій власний самобутній репертуар, у тому числі й авторські пісні. І вона починає писати. Репертуар хору вже вміщує мелодійні пісні, частівки, байки, вірші та гуморески, створені О. П. Добаховою. Наполегливість, як правило, винагороджувалась народженням гарних творів. Досить сказати, що одна з її пісень «Розійдися, туманочку» довгий час перебуває в репертуарі такого професійного мистецького колективу як Поліський державний ансамбль пісні і танцю «Льонок».

Творчий доробок Ольги Пилипівни ваговитий: 220 віршів, 85 пісень, покладених на музику, яку ж сама і писала (до речі, премудрість нотної грамоти їй так і не відкрилась). Твори народної поетеси надруковані в багатьох збірках (одна з них «Серце співає» – власна). Поезії Добахової з'являлися на шпальтах обласної, ряду республіканських і центральних газет і журналів. Ольга Пилипівна – постійний автор районної газети.

Справжній художник пише не пензлем, а душею. Барвисті слова Ольга Добахова черпає з глибини свого серця, з вічно живого джерела – творчої скарбниці народу. Її твори – це відлитий у рядок час, то поезія про оновлене Полісся, ніжні пахощі рідної землі і замріяні ліси, помережані квітами луки і пишноквітні гаї; то пісні і вірші про людину-творця, радянську Батьківщину, мудру ленінську партію. А коли твори ідуть в народ – це чи не найбільше щастя для митця!

Ольга Пилипівна і надалі натхненник і незмінний керівник славнозвісного Кирданівського самодіяльного хору. Кирданівських хористок

образно називають поліськими солов'ями. Хор неодноразово виступав на районних, обласних оглядах та республіканських конкурсах і радіофестивалях самодіяльного мистецтва. За активну участь у художній самодіяльності і високу виконавську майстерність нагороджений Почесною грамотою Міністерства культури Української РСР, дипломами Державного Комітету Ради Міністрів УРСР по телебаченню і радіомовленню та оргкомітетів конкурсів, цінними подарунками. А в грудні 1968 року колегія Міністерства культури України присвоїла жіночому хору с. Кирдани почесне найменування народного.

Висока відзнака додала співачкам нових сил, натхнення.

Знадобилось би дуже багато місця, аби розповісти про гастрольні маршрути уславленого колективу. Після одного з успішних виступів хору перед киянами в Палаці культури харчовиків Ольга Добахова з радісним хвилюванням говорила про те, що ладна знову пережити своє босоноге й убоге дитинство, коли малесенька скибка чорного хліба була великим щастям, пройти знову через болота й хаші, де пролягав шлях її партизанського загону, місяцями боротися з тяжкою хворобою, що дедалі прогресує, аби бачити, як з малесенької іскриночки, що принесла і передала своїм співучим землякам, розпалюється ватра, посилаючи людям світло і тепло духовної сили й наснаги. Бо і їй велику силу волі давали люди, які глибоко розуміють красу – моральну, душевну, фізичну.

Пісні самодіяльного хору з захопленням сприймаються слухачами. Про це свідчать численні листи, які надходили на адресу поетеси. «Шановна Ольго Пилипівно! – пише керівник сільського хору з Ровенської області І. В. Павленко. – Познайомився з Вашими творами, які я записав для виконання у нашій області. Надішліть мені пісні “Поліські дівчата” та “Вийди, мила”. «Ваші пісні, – пише працівник Тирновської бібліотеки з Болгарії комсомолка В. Генова, – потрібні болгарським людям як повітря, як сонце, як вода».

Ольга Добахова – активна учасниця громадського життя села: депутат сільради, член редколегії колгоспної стіннівки. Її груди прикрашені трудовими і бойовими нагородами, значком «За відмінну роботу», яким удостоїло її Міністерство культури СРСР. Золотом виблискує ювілейна медаль із зображенням безсмертного Ілліча. Чимало пісень Добахової стали народними, а це – найвища нагорода поетеси.

В 1992 році обласним відділенням Українського фонду культури встановлена щорічна премія імені Ольги Добахової. Першим її лауреатом став самодіяльний хор села Кирдани.

Існує повір'я в народі: коли народжується людина, то загоряється на небі зірка. І чим яскравіше життя, тим яскравіша та зірка. Саме таким було воно в Ольги Пилипівни. І завжди жити їй у піснях народу, бо повноводим струмком вливаються вони в нашу могутню українську пісенну ріку. І світити зірці поетеси. Ці рядки хочеться завершити словами самої поетеси: «Я з гордістю думаю, що недаремно прожила життя, бо все, що є у мене, все, що люблю, все, чим багата, – все віддаю людям... Працюєш добре – мрієш про краще, працюєш краще – мрієш про ще більші успіхи. Таке вже наше бурхливе, неспокійне життя».

Ой три гори

Ой три гори зо двох боків

Хмару обступили:

«Ой чого ж ти, чорна хмаро,

Тяжко затужила?»

«Ой я тяжко затужила,

Що в горах Карпатах

Лежить вбитий Семен Руднев,

Плаче за ним мати.

Сплять забиті партизани

Над рікою Прутом,

Їм наснилась перемога

На землі розкутій.
Над Дніпром я пролітала
І над гнівним Прутом,
Сестер його на морозі
Гнали в рабство люте».
Побідкалась чорна хмара
Тай дощем упала,
На Яремчу, де в могилу
Героїв сховали.
Ой буде ж в нас краща доля,
Сонечко зігріє,
На всім світі спалим зброю,
А попіл розвієм.
Щоб не треба було неньці
Над убогим мліти,
Щоб не треба було хмарі
Від суму чорніти.

За річкою Гаїнкою
За річкою Гаїнкою
Зустрівся я з Галинкою, –
До броду йшла, вінок несла,
Зажурена вона ж була.
Спитав я: «Чом засмучена?» –
«Вже з іншим я заручена.
Тебе ж багато ждала літ –
Зів'ялив ти кохання цвіт».
Пішла кохана до води,
Пішла од мене назавжди...
Не відведу своїх очей,

У мене в серці біль пече.

Яворочки мої

У моєму у дворі

Три високі явори.

«Бережи їх, моя люба», –

Мені милий говорив.

Без хазяїна вони

Підростали в дні війни.

Не вернувся мій коханий

Із чужої сторони.

За Вітчизну за свою

Під рейхстагом у бою

Він поліг, лежить в могилі

У далекому краю.

Яворочки ви мої,

Вам я думоньки свої

Виливаю щирі, чисті,

Мов джерельні ручаї.

У моєму у дворі

Три високі явори...

«Бережи їх, моя люба», –

Мені милий говорив.